

Colposcopie

Onderzoek van de baarmoedermond na een afwijkend uitstrijkje

COLPOSCOPIE

U bent doorverwezen naar de gynaecoloog vanwege een afwijkend uitstrijkje. In verband hiermee is nader onderzoek van de baarmoedermond noodzakelijk. Dit onderzoek wordt een colposcopie genoemd. Meestal wordt er ook weefsel (biopt) van de baarmoedermond weggenomen voor onderzoek, en worden er kweken van de baarmoedermond afgenomen. Afhankelijk van de uitslag van het colposcopisch onderzoek en het weefselonderzoek is behandeling nodig.

WAT IS EEN COLPOSCOPIE?

Een colposcopie is een onderzoek waarbij de gynaecoloog de baarmoedermond nauwkeurig bekijkt. Net als bij het maken van het uitstrijkje brengt de arts een speculum (eendenbek) in de schede. Voor de ingang van de schede wordt nu een colposcoop geplaatst. De colposcoop lijkt een beetje op een verrekijker. De arts ziet het weefsel van de baarmoedermond hierdoor vergroot. Soms is de colposcoop aangesloten op een monitor (een televisiescherm) en kunt u zelf meekijken.

De baarmoedermond wordt aangestipt met een azijnoplossing of een soort jodium om het weefsel beter te kunnen beoordelen. Het aanstippen kan een wat prikkend gevoel geven. Als u menstrueert (ongesteld bent) kunt u de afspraak voor de colposcopie beter uitstellen tot na de menstruatie.

WAT WORDT ER BEKEKEN?

De baarmoedermond is bekleed met twee soorten cellen: plaveiselcellen en endocervicale of cilindercellen. Het overgangsgebied tussen deze twee soorten cellen heet de overgangs- of transformatiezone. Afwijkende cellen in het uitstrijkje zijn bijna altijd afkomstig van dit gebied. Bij colposcopie wordt dit gebied nauwkeurig bekeken. Als er afwijkende plekjes zichtbaar zijn, neemt de arts vaak een stukje weefsel weg voor onderzoek (biopt).

WAT MERKT U DAARVAN?

U hoort tijdens het onderzoek of het nodig is

om een stukje weefsel (biopt) af te nemen. Dit stukje weefsel wordt daarna met een klein instrument weggehaald (biopsie). Vaak gebeurt dit op meerdere plaatsen. Soms schraapt de gynaecoloog ook wat weefsel aan de binnenzijde van de baarmoedermond weg. Het afnemen van een stukje weefsel kan kortdurend een pijnlijk gevoel geven, maar niet zo erg dat plaatselijke verdoving nodig is. Soms vraagt de gynaecoloog of u wilt hoesten: u voelt de pijn dan minder.

Door het nemen van een biopt ontstaat er een wondje in de baarmoedermond, dat kan bloeden. Als er ruim bloedverlies is, stipt de arts het wondje soms aan met een bijtende (etsende) stof. Dit geeft een wat krampend gevoel in de onderbuik. Soms brengt de gynaecoloog een tampon in de schede om het bloedverlies te stoppen. U kunt deze tampon thuis zelf weer naar buiten trekken. De arts vertelt u, wanneer u dit kunt doen. In andere gevallen is maandverband voldoende. Meestal stopt het bloedverlies binnen een paar dagen. Zolang er bloedverlies is, is het beter om geen gemeenschap te hebben.

DE UITSLAG

De gynaecoloog vertelt over het algemeen tijdens of na de colposcopie hoe de baarmoedermond er uitziet. In de meeste gevallen wordt een weefselstukje weggenomen dat waarschijnlijk de afwijkende cellen in het uitstrijkje veroorzaakt. Soms zijn er nauwelijks afwijkingen te zien en wordt geen biopsie verricht.

Het biopt wordt in het laboratorium door een arts (patholoog) onderzocht. De uitslag is meestal binnen drie weken bekend. De gynaecoloog bespreekt met u hoe u de uitslag hoort: telefonisch, schriftelijk of tijdens een vervolfbezoek.

DE VERSCHILLENDE UITSLAGEN

Hieronder ziet u de meest voorkomende uitslagen van weefselonderzoek. Als de uitslag afwijkend is wordt dit weergegeven in mate van dysplasie. Dysplasie betekent dat de opbouw van het weefsel wat anders is dan normaal. Ook wordt veel de term CIN gebruikt. Dit is een afkorting voor *cervicale intra-epitheliale neoplasie*, een Engelse benaming voor dysplasie.

CIN I of lichte dysplasie: de weefselopbouw van

de baarmoedermond is licht afwijkend, maar het is geen kanker.

CIN II of matige dysplasie: de weefselopbouw van de baarmoedermond is iets meer afwijkend, maar het is geen kanker.

CIN III of ernstige dysplasie: de weefselopbouw is nog meer afwijkend. Men spreekt hier van een voorstadium van baarmoederhalskanker. Een voorstadium betekent niet dat u zonder behandeling werkelijk kanker zult krijgen. De meeste vrouwen met een CIN III krijgen ook zonder behandeling waarschijnlijk nooit baarmoederhalskanker.

De verouderde naam voor een CIN III is een carcinoma in situ. Deze naam is verwarrend, want er is geen sprake van kanker.

ADVIEZEN NA COLPOSCOPIE

Het gebruik van tampons raden veel gynaecologen af zolang er nog sprake is van bloedverlies of afscheiding na een behandeling. Gemeenschap (samenleving) wordt over het algemeen afgeraden zolang er nog sprake is van bloedverlies of afscheiding na een behandeling. Tegen een orgasme (klaarkomen) bestaat geen bezwaar. De eerste keer weer gemeenschap hebben is vaak een eng idee. Toch kan er niets ernstigs gebeuren. Een enkele keer is er wat bloedverlies. De baarmoedermond is dan nog niet helemaal genezen. Wacht dan nog wat langer met het hebben van gemeenschap.

Sommige gynaecologen adviseren om niet te zwemmen of een bad te nemen zolang er nog bloederige afscheiding is. Andere gynaecologen hebben hier geen bezwaar tegen. Van de douche kunt u gerust gebruik maken.

WANNEER WAARSCHUWEN?

Als u na een behandeling van de baarmoedermond veel vloeit, dus meer dan bij een forse menstruatie, is het verstandig contact op te nemen met de gynaecoloog.

Als u na de behandeling koorts krijgt is dit een reden voor overleg met de gynaecoloog.

BEHANDELING?

Afhankelijk van de uitslagen van het weefselonderzoek zal verdere behandeling al of niet noodzakelijk zijn. De gynaecoloog bespreekt dat met u.

Een aantal mogelijkheden zijn:

- Geen behandeling en geen verdere controle.
- Geen behandeling, wel controle van het uitstrijkje of herhaling van de colposcopie.
- Behandeling noodzakelijk, deze kan bestaan uit:

- Cryocoagulatie (bevriezen van de baarmoedermond).
- Lisexcisie (oppervlakkige verwijdering van de overgangszone, onder lokale verdoving).
- Conisatie (diepe, kegelvormige verwijdering van de overgangszone, onder narcose).

TOT SLOT

Een afwijkende uitslag roept bij vrouwen vaak veel vragen en onzekerheden op.

In deze folder is geprobeerd om zo goed mogelijk uitleg te geven over verschillende onderzoeken en behandelingen. De gynaecoloog die u behandelt bespreekt met u welke medische zorg voor u het meest geschikt is en is altijd bereid uw vragen te beantwoorden.

VERHINDERING

Indien u onverwachts verhinderd bent verzoeken wij u vriendelijk om dat zo spoedig mogelijk door te geven. Wij kunnen dan de voor u beschikbare tijd, ruimte en apparatuur voor anderen gebruiken.

VRAGEN?

Voor vragen, of voor het maken of afzeggen van een afspraak kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met de polikliniek gynaecologie, telefoonnummer 020 512 5117.

Bij klachten of vragen van dringende aard kunt u buiten kantooruren contact opnemen met de afdeling Spoedeisende Hulp (SEH) telefoonnummer 020 512 4113.

WOORDENLIJST

Biopsie Het afnemen van een biopt.

Biopt Stukje weefsel dat wordt weggenomen voor weefselonderzoek.

Cilindercellen Cellen die het kanaaltje van de baarmoedermond bekleeden en slijm maken; ook wel endocervicale cellen genoemd.

CIN Uitslag van weefselonderzoek; Afkorting voor cervicale intra-epitheliale neoplasie, een Engelse benaming voor dysplasie. De weefselopbouw is anders dan normaal, maar er is geen kanker.

Colposcoop Een soort verrekijker die voor de ingang van de schede wordt geplaatst. De arts ziet

hierdoor het weefsel van de baarmoedermond vergroot.

- Colposcopie* Onderzoek waarbij de arts door de colposcoop kijkt naar de baarmoedermond.
- Dysplasie* Een uitslag van weefselonderzoek. Het betekent dat de opbouw van het weefsel anders is dan normaal, maar er is geen kanker. De Engelse naam hiervoor is CIN. Soms spreekt men over dysplasie in de uitslag bij een uitstrijkje. Men verwacht dan dat er dysplasie in het weefsel aanwezig is.
- Endocervicale cellen* Cellen die het kanaaltje van de baarmoedermond bekleden en slijm maken; ook wel cilindercellen genoemd.
- Overgangszone* Het overgangsgebied op de baarmoedermond tussen plaveiselcellen en endocervicale of cilindercellen. Afwijkende uitstrijkjes zijn bijna altijd afkomstig uit dit gebied. Een andere naam is transformatiezone.
- Pap* De uitslag van een uitstrijkje, genoemd naar Papanicolaou, degene die de indeling van de uitslagen van uitstrijkjes heeft gemaakt .
- Plaveiselcellen* Cellen die de buitenkant van de baarmoedermond bekleden.
- Transformatiezone* Het overgangsgebied op de baarmoedermond tussen plaveiselcellen en endocervicale of cilindercellen. Afwijkende uitstrijkjes zijn bijna altijd afkomstig uit dit gebied. Een andere naam is overgangszone.